

Nepal & Kathmandu – 20 år i retro

I 1986 vandrade jag för första gången mellan den gamla Tribhuvanflygplatsens fuktskadade väggar, in mot ett organisatoriskt kaos, där visumköer ringlade sig bakåt istället för framåt, där bagaget kom ut i hemlighetsfulla högar och ett strömavbrott tände stearinljus och fick ankomsthallen att se ut som början på ett luciafirande.

Detta var alltså Nepal. Och jag var fast.

Ansiktena i detta land tycktes höra hemma i än Indien, Sydostasien eller Tibet. Mängden olika folkslag som mötte, som talade newari, tamang och nepali, hade ett skönt drag gemensamt.

Den milda och okomplicerade vänlighet som fick mig att känna: här trivs jag!

LANDETS NATUR KÄNDES lika speciell, den mötte med rastlösa växlingar. Liksom hoppade över alla glidande skalor för att nästan alltid måla dramatiskt:

smältvatten som rusade fram i sällskap av uppodlade terrasser, vassa Himalaya-toppar, is och evig snö, som till och med drog upp en vit vägg ovanför själva huvudstaden.

På väg in till stan, i en rödbucklig taxi som sedan länge haft körförbud om den rullat på svenska gator, mötte dessutom en vardag som glödde starkt. I vägkanterna brinnande eldar. Vingliga cykelriskhor. Tempel. Röda tegellängor. Utsirade fönster. Buddhistiska stupor. Tvätt som hängde till tork över en stor öppen damm krönt av ett förgyllt kobrahuvud i sten. Små kvartersbutiker där ägaren satt i skräddarställning på en yta obetydligt större än en busskur. Lort, hålor i asfalten och herrelösa hundar och kor.

MYCKET ÄR SIG FORTFARANDE likt. Annat har ändrat sig.

För 20 år sedan fanns mig veterligen bara en bankomat i Kathmandu. Då nådde nepalesiska tv-sändningar bara

Kathmandu och industristaden Biratnagar i sydost. Och den som ville ringa till Sverige, och inte bodde på något av de finare hotellen, tvingades vandra tvärs genom stan till Central Telegraph Office – på den tiden lät telefonsamtalen verkligen som om de kom ifrån andra sidan jordklotet.

Jag hamnade i Thamel. Kvarteret hade just tagit över rollen från hippiegatan Freak Street som stans turistghetto. På Up & Down spelades diskotekets samtliga tre singelskivor om och om igen tills folk tröttnade och gick hem. Restaurangerna hette Marco Polo, Utse, Mona Lisa, Pizzamaya och experimenterade lite halvtaffligt med lasagne, pizza och cheese bean burito.

Jag vet själv, för min premiärvistelse blev till stora delar ett långt toalettbesök. Den inträffade vid en tid då Kichapokharis köttstycken låg till försäljning utomhus bland surrande flugor, då det enda i Kathmandu som i västerländsk

mening liknade affärer, fanns i Supermarket, en stor cementbyggnad på New Road som också rymde landets enda rulltrappa, då Thamel's menyer började med "vår sallad tvättas i jod", trots att

Min premiärvistelse blev till stora delar ett långt toalettbesök.

man ändå var säker på att allt snart skulle sluta med ett kort, men intensivt toalettbesök.

Nu serverar Kathmandu elegant hela världens kök, thaimat, franskt, sushi och italienskt lika bra som resten av världen. Nu säljer Kathmandus stora, glassiga shoppingcenter Björn Borgkal-

songer och the North Face, medan kvartersbutiken är fylld av Haribolakrits, Pringles och ungefär samma varumärken som hemma i Sverige.

Utifrån detta skulle man kunna sluta sig till att Kathmandu blivit en bättre stad att vistas i. Men jag är inte så säker på det.

Min första resehandbok påstod att Kathmandualens städer sammanlagt rymde ungefär 600 000 invånare – idag gäller förmodligen det tiodubbla.

FÖR 20 ÅR SEDAN GICK en cykeltur från Kathmandu till systerstaden Bhatapur via öppen landsbygd och långa sträckor av uppodlade fält.

Detta var en tid när huvudstadens luft, på grund av trafik och andra föroreningar, inte kändes ond att andas; då den heliga Bagmatifloden fortfarande var en flod och inte en soptipp; då kåkstäderna var få och små; då gamar ännu svävade högt uppe på Kathmandus himmel – i

dag är de, precis som över stora delar av den indiska subkontinenten, borta, förgiftade av ett preparat som används vid boskapsuppfödning.

För 20 år sedan kändes Nepal dessutom som landet som för alltid skulle vara förskonat från krig och etniska och religiösa stridigheter. Nationen var världens enda hinduiska kungarrike, med en landsbygd utan el och en kung som av många faktiskt upplevdes som en gudomlig inkarnation av Vishnu.

Regenten, som hette Birendra, dominerade och inget annat tilläts komma upp till ytan. Inga tecken på motstånd. Inga föraningar om något annalkande gerillakrig. Knappt något annat heller, för den delen. Och Nepal lyckades i stort leva upp till turistbroschyrens kliché: "där tiden står still".

Nu har Kathmandu kommit ifatt omvärlden, men samtidigt sprungit ifrån sin egen landsbygd.

MIKAEL PERSSON

Endast texten i detta verk är licensierad under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.